

POSTANOWIENIE

25 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 25 października 2023 r. w Warszawie
zażalenia A.D.

na wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 21 listopada 2022 r., I ACa 361/22,

w sprawie z powództwa A.D.

przeciwko Bank AG w W., oddział w Polsce

z siedzibą w W.

o zapłatę i ustalenie,

**oddala zażalenie i pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach
postępowania zażaleniowego do orzeczenia kończącego
postępowanie w sprawie.**

(K.L.)

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 21 listopada 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie, na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 7 stycznia 2022 r., na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., uchylił zaskarżony wyrok w całości, zniósł postępowanie w zakresie posiedzenia niejawnego 7 stycznia 2022 r. i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Zdaniem Sądu odwoławczego w sprawie doszło do nieważności postępowania ze względu na pozbawienie stron możliwości obrony ich praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c., gdyż w sprawie nie zaistniały przesłanki do rozpoznania sprawy na posiedzeniu niejawnym. Wobec zawartego - w odpowiedzi na pozew - wniosku pozwanego o rozprawę, decyzja sądu o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne nie mogła mieć postawy w treści art. 148¹ § 3 k.p.c., skoro pozwany nie uznał powództwa. Decyzja o rozpoznaniu sprawy na posiedzeniu niejawnym nie znajdowała także podstawy prawnej w powołanym przez Sąd Okręgowy art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID 19 innych chorób zakaźnych oraz wywołanych innymi sytuacjami kryzysowych (tekst jedn. Dz. U. z 2023 r., poz. 1327 ze zm.; dalej – „ustawa o COVID-19”). Sąd Apelacyjny wskazał, że powyższy przepis, w brzmieniu obowiązującym od 3 lipca 2021 r., wskazuje przesłanki, które muszą być spełnione łącznie, aby dopuszczalne stało się przeprowadzenie posiedzenia niejawnego, tj., po pierwsze, obiektywnie nie można przeprowadzić posiedzenia zdalnego, po drugie, przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego nie jest konieczne. Sąd Okręgowy nie wskazał ani w treści zarządzenia, ani w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku żadnych okoliczności, które mogły świadczyć o tym, że nie można było 7 stycznia 2022 r., a tym bardziej w okresie kilku miesięcy od dnia wydania zarządzenia o posiedzeniu niejawnym do dnia jego przeprowadzenia (tj. od 6 sierpnia 2021 r. do 7 stycznia 2022 r.) przeprowadzić zdalnej rozprawy. Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, że nie są mu także znane z urzędu żadne tego rodzaju okoliczności. Zdaniem Sądu Apelacyjnego nie można też stwierdzić spełnienia drugiej przesłanki przewidzianej w art. 15 zzs¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o COVID-19. Sąd Okręgowy bowiem nie wskazał żadnych okoliczności, które miałyby uzasadniać taki wniosek w sytuacji, gdy zgłoszone zostały osobowe źródła dowodowe, w tym wnioskowano o przesłuchanie strony powodowej. W ocenie Sądu Apelacyjnego nawet przekonanie Sądu Okręgowego, że dostatecznym materiałem dowodowym są zgromadzone w aktach dokumenty i że nie ma potrzeby przesłuchania świadków ani stron, nie może samodzielnie usprawiedliwiać wyrokowania na posiedzeniu niejawnym, jeżeli nie zaistniała obiektywna przeszkoda do przeprowadzenia rozprawy on-line.

W zażaleniu na postanowienie Sądu drugiej instancji powód zarzucił naruszenie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o COVID-19, a w konsekwencji naruszenie art. 386 § 2 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu wywołanym wniesieniem zażalenia uregulowanego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Sąd Najwyższy bada jedynie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo przyjął, że zachodzi jedna z przyczyn uzasadniająca uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, objętych art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Rozpoznanie zażalenia nie zmierza do oceny zasadności żądania pozwu ani apelacji czy też merytorycznego stanowiska prawnego sądu drugiej instancji. Dokonywana kontrola ma charakter formalny. Zakres kontroli w postępowaniu zażaleniowym obejmuje więc zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej.

W niniejszej sprawie podstawę wydania orzeczenia kasatoryjnego stanowił art. 386 § 2 k.p.c. i stwierdzona przez Sąd Apelacyjny nieważność postępowania w związku z rozpoznaniem sprawy na posiedzeniu niejawnym 7 stycznia 2022 r.

Zgodnie z art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 3 ustawy o COVID-19 w brzmieniu obowiązującym od 3 lipca 2021 r. do 14 kwietnia 2023 r., przewodniczący mógł zarządzić przeprowadzenie posiedzenia niejawnego, gdy nie można przeprowadzić posiedzenia zdalnego, a przeprowadzenie rozprawy lub posiedzenia jawnego nie jest konieczne.

Z treści powołanego przepisu wynika zatem, że rozpoznanie sprawy z pominięciem rozprawy zdalnej było możliwe w przypadku łącznego wystąpienia dwóch przesłanek tj. braku konieczności rozpoznania sprawy na rozprawie lub posiedzeniu jawnym oraz niemożności przeprowadzenia rozprawy zdalnej (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2023 r., III CZ 141/23, niepubl.). Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w sprawie nie zostały wskazane obiektywne przeszkody uniemożliwiające przeprowadzenie rozprawy zdalnej, co już tylko z tego powodu implikuje wniosek o niespełnieniu przesłanek z art. 15zzs¹ ust. 1 pkt

3 ustawy o COVID-19. Argumentacja skarżącego odwołująca się do zmiany wskazanego przepisu z dniem 3 lipca 2021 r. i wyeliminowania z jego przesłanek wiążącego sprzeciwu strony przeciwko przeprowadzeniu posiedzenia niejawnego, który zresztą ponownie został wprowadzony ustawą z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614), nie podważa stanowiska Sądu Apelacyjnego. Podnoszone bowiem przez skarżącego nadanie przez ustawodawcę priorytetu szybkości postępowania nad jawnością postępowania pomija, że wyrażoną w znowelizowanym z dniem 3 lipca 2021 r. art. 15z¹ ustawy o COVID-19 zasadą było rozpoznawanie spraw na rozprawie zdalnej a nie posiedzeniu niejawnym.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego wydanie wyroku przez Sąd pierwszej instancji na posiedzeniu niejawnym, zamiast na rozprawie, w braku spełnienia ku temu ustawowych przesłanek, skutkuje pozbawieniem strony możliwości obrony praw, a w konsekwencji powoduje nieważność postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., V CZ 85/18, niepubl. i z 30 września 2020 r., I CZ 26/20, niepubl.).

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

(R.N.)

[ms]